DOMSTOLENS DOM
24. marts 1992 *

I sag C-381/89,

angående en anmodning, som Polymeles Protodikeio, Athen, i medfør af EØF-traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag,

Syndesmos Melon tis Eleftheras Evangelikis Ekklisias,

VASKO AE,

Konstantinos Sotiropoulos,

Sotirios Panagiotou Sotiropoulos,

Theocharis Anastasiou Sotiropoulos,

Sotirios Anastasiou Sotiropoulos,

Anastasios Sotiriou Sotiropoulos

mod

den græske stat,

Organismos Anasygkrotiseos Epicheiriseon AE,

Elliniki Parketoviomichania Afoi Sotiropouloi AE,

Ethniki Trapeza tis Ellados AE,

Geniki Trapeza tis Ellados AE,

* Processprog: græsk.

Emporiki Trapeza tis Ellados AE,

Elliniki Trapeza Viomichanikis Anaptyxeos AE,

Ethniki Trapeza Ependyseon Viomichanikis Anaptyxeos AE,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af artikel 25 og 29 i Rådets andet direktiv 77/91/EØF af 13. december 1976 om samordning af de garantier, der kræves i medlemsstaterne af de i artikel 58, stk. 2, i traktaten nævnte selskaber til beskyttelse af såvel selskabsdeltagernes som tredjemands interesser, for så vidt angår stiftelsen af aktieselskabet samt bevarelse af og ændringer i dets kapital, med det formål at gøre disse garantier lige byrdefulde (EFT 1977 L 26, s. 1),

har

DOMSTOLEN

sammensat af præsidenten, O. Due, afdelingsformændene R. Joliet og P. J. G. Kapteyn samt dommerne G. F. Mancini, C. N. Kakouris, G. C. Rodríguez Iglesias og M. Díez de Velasco,

generaladvokat: G. Tesauro
justitssekretær: ekspeditionssekretær D. Louterman-Hubeau,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

— sagsøgerne i hovedsagen ved advokat G. I. Anastasopoulos, Grækenlands Cour de cassation

— den græske regering ved advokat Panagiotis Mylonopoulos, assisterende juridisk konsulent i Udenrigsministeriets Særlige Juridiske Kontor for EF-spørgsmål, advokat Constantinos Stavropoulos, medarbejder i samme kontor, og advokat Nicolaos Frangakis, som befuldmægtigede

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved juridisk konsulent Antonio Caeiro og Maria Patakia, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtigede

— Organismos Anasygkrotiseos Epicheiriseon AE ved advokat L. Georgakopoulos

— Ethniki Trapeza tis Ellados AE ved advokat K. Voridis, Athen

— Geniki Trapeza tis Ellados AE ved advokat L. Deligianni, Athen

— Elliniki Trapeza Viomichanikis Anaptyxeos AE ved advokat S. Stratigis, Athen

— Ethniki Trapeza Ependyseon Viomichanikis Anaptyxeos ved advokat P. Papanikolaou, Athen

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at der er afgivet mundtlige indlæg i retsmødet den 20. november 1991 af sagsøgerne i hovedsagen ved advokaterne I. Anastasopoulou og G. I. Anastasopoulos, Grækenlands Cour de cassation, Organismos Anasygkrotiseos Epicheiriseon AE ved advokat L. Georgakopoulos, professor i handelsret, og advokat A. Tsouderos, Athen, Elliniki Parketoviomichania Afoi Sotiropouloi AE ved advokaterne S. Felios og V. Karagiannis, Athen, Ethniki Trapeza tis Ellados AE, Emporiki Trapeza tis Ellados AE og Ethniki Trapeza Ependyseon Viomichanikis Anaptyxeos AE ved advokat I. Spyridakis, professor i civilret, den græske regering ved assisterende juridisk konsulent N. Mavrikas, og Kommissionen ved juridisk konsulent D. Goulousis, som befuldmægtiget,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 16. januar 1992,

afsagt følgende

Dom

1 Ved dom af 2. oktober 1989, indgået til Domstolen den 21. december 1989, har Polymeles Protodikeio (den kollegiale underret), Athen, i medfør af EØF-traktatens artikel 177 forelagt to præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkningen af artikel 25 og 29 i Rådets andet direktiv 77/91/EØF af 13. december 1976 om samordning af de garantier, der kræves i medlemsstaterne af de i artikel 58, stk. 2, i traktaten nævnte selskaber til beskyttelse af såvel selskabsdeltagernes som tredjemands interesser, for så vidt angår stiftelsen af aktieselskabet samt bevarelse af og ændringer i dets kapital, med det formål at gøre disse garantier lige byrdefulde (EFT 1977 L 26, s. 1, herefter benævnt »andet direktiv«).

2 Spørgsmålene er blevet rejst under en sag, som nogle aktionærer i selskabet Elliniki Parketoviomichania Afoi Sotiropouloi AE (herefter benævnt »EPAS«) har anlagt mod den græske stat, Organismos Anasygkrotiseos Epicheiriseon AE (organisation til finansiel sanering af virksomheder, herefter benævnt »OAE«), EPAS og en række banker. Sagen vedrører nogle forhøjelser af EPAS' selskabskapital foretaget i henhold til en ordning, som er hjemlet ved den græske lov nr. 1386 af 5. august 1983 (*Den Hellenske Republiks Officielle Tidende* A, nr. 107 af 8.8.1983, s. 14), og som EPAS blev undergivet ved den græske økonomiministers beslutning af 26. november 1984 (beslutning nr. 1406, *Den Hellenske Republiks Officielle Tidende* B, nr. 839 af 27.11.1984, s. 7697).

3 OAE er et offentligretligt organ, som er oprettet ved lov nr. 1386/1983. Det drives i aktieselskabsform og handler i almenhedens interesse under statens kontrol. I henhold til lovens artikel 2, stk. 2, er formålet med OAE at bidrage til landets sociale og økonomiske udvikling gennem finansiel effektivisering af virksomheder, indførsel og anvendelse af udenlandsk teknologi og udvikling af græsk teknologi samt oprettelse og drift af nationaliserede virksomheder eller selskaber med offentlig eller privat deltagelse.

4 I artikel 2, stk. 3, i lov nr. 1386/1983 opregnes de beføjelser, som er tillagt OAE med henblik på at nå disse mål. OAE kan således overtage administrationen og driften af virksomheder, der skal effektiviseres, eller nationaliserede virksomheder,

indskyde kapital i virksomheder, yde lån og udstede eller optage visse lån, erhverve obligationer samt overdrage aktier, særligt til ansatte og deres repræsentative organer, til lokale offentlige myndigheder eller andre offentligretlige juridiske personer, til velgørende institutioner, sociale institutioner eller privatpersoner.

5 Ifølge artikel 5, stk. 1, i lov nr. 1386/1983 kan økonomiministeren træffe beslutning om, at lovens bestemmelser skal finde anvendelse på virksomheder, som er i alvorlige økonomiske vanskeligheder.

6 I henhold til artikel 7 i lov nr. 1386/1983 kan den kompetente minister træffe beslutning om OAE's overtagelse af administrationen af en virksomhed, som er omfattet af lovens bestemmelser, om en gældsordning for virksomheden, som sikrer dens levedygtighed, eller om afvikling af virksomheden.

7 Artikel 8 i lov nr. 1386/1983 indeholder reglerne for OAE's overtagelse af virksomhedens administration. Artikel 8, stk. 1, som ændret ved lov nr. 1472/1984 (*Den Hellenske Republiks Officielle Tidende* A, nr. 112 af 6.8.1984, s. 1273), fastlægger betingelserne for overtagelsen og regulerer forholdet mellem de personer, som OAE har udpeget til at varetage ledelsen, og virksomhedens organer. Det bestemmes således, at virksomhedens administrative organer efter offentliggørelsen af den ministerielle beslutning om anvendelse af loven på virksomheden ikke længere har nogen beføjelser, og at generalforsamlingen fortsat består, men ikke kan afskedige de af OAE udpegede medlemmer af ledelsen.

8 Under den midlertidige ledelse af et selskab kan OAE som en undtagelse fra gældende bestemmelser om aktieselskaber beslutte at gennemføre en forhøjelse af det pågældende selskabs kapital, jf. lovens artikel 8, stk. 8. Forhøjelsen skal godkendes af den kompetente minister. Hidtidige aktionærer bevarer deres fortegningsret, men skal udøve den inden for en i ministerens godkendelsesbeslutning fastsat frist.

9 Lovens artikel 10 vedrører ligeledes forhøjelse af selskabskapitalen. Foranstaltningerne i henhold til artikel 10 er, i modsætning til de i artikel 8, stk. 8, omhandlede, ikke knyttet til OAE's midlertidige ledelse. Kapitalforhøjelsen i henhold til artikel 10 er en endelig saneringsforanstaltning.

10 Ifølge artikel 10 kan ministeren i de i artikel 7 og artikel 8, stk. 5, omhandlede tilfælde beslutte at forhøje selskabskapitalen eller at konvertere virksomhedens gæld til staten eller andre offentlige organer og virksomheder til aktiekapital. Artikel 10 giver ikke de hidtidige aktionærer fortegningsret til de nye aktier.

11 Efter at EPAS ved økonomiministerens beslutning nr. 1406 af 26. november 1984, jf. ovenfor, efter egen anmodning var blevet undergivet ordningen i lov nr. 1386/1983, overtog OAE selskabets ledelse og besluttede den 26. marts 1986 at forhøje selskabskapitalen med 650 millioner DR. Denne beslutning blev godkendt af statssekretæren for industri, energi og teknologi ved beslutning nr. 98 af 28. marts 1986 (*Den Hellenske Republiks Officielle Tidende* B, nr. 143 af 3.4.1986, s. 1615), jf. artikel 8, stk. 8, i lov nr. 1386/1983.

12 I henhold til beslutningen fik de hidtidige aktionærer en ubegrænset fortegningsret, som de skulle udøve ved hjælp af en skriftlig erklæring inden for en frist på en måned efter offentliggørelsen af beslutningen i *Den Hellenske Republiks Officielle Tidende*. Da ingen af de hidtidige aktionærer benyttede sig af denne mulighed, erhvervede OAE de nye aktier, således at organisationen blev ejer af 68,64% af selskabskapitalen på 947 000 000 DR.

13 I slutningen af 1986 blev det efter forhandlinger mellem selskabets kreditorer, OAE og de andre aktionærer i EPAS besluttet at lade selskabet fortsætte og bringe den midlertidige ledelse til ophør samt at standse betalingerne af selskabets gæld. I henhold til aftalen, som blev godkendt af statssekretæren for industri, energi og teknologi ved beslutning nr. 15 af 9. januar 1987 (*Den Hellenske Republiks Offi-*

cielle Tidende B, nr. 25 af 16.1.1987, s. 210), skulle selskabskapitalen nedsættes fra 947 000 000 DR til det krævede mindstebeløb på 5 000 000 DR og derefter forhøjes til 6 062 660 000 DR.

14 Forhøjelsen blev besluttet af ministeren i medfør af artikel 10, stk. 1, i lov nr. 1386/1983, og den blev gennemført ved, at en del af EPAS' gæld til den græske stat, nogle banker, det offentlige elektricitetsselskab og visse sociale sikringsinstitutioner blev omdannet til egenkapital, og ved at OAE indskød ny kapital. Den nye selskabskapital blev fordelt mellem bankerne og OAE, som herefter har aktiemajoriteten.

15 Sagsøgerne i hovedsagen, som nu kun har en meget begrænset andel i EPAS, har anlagt sag ved Polymeles Protodikeio, Athen, til prøvelse af de nævnte forhøjelser af EPAS' selskabskapital og fordelingen af aktierne mellem bankerne og OAE. De har navnlig gjort gældende, at forhøjelserne er i strid med andet direktiv.

16 Polymeles Protodikeio har på denne baggrund besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Har andet selskabsdirektiv (77/91/EØF af 13. december 1976), nærmere angivet bestemmelserne om bevarelse af og ændringer i aktieselskabers kapital (artikel 25-29), direkte virkning i Grækenland fra den 1. januar 1981, således at de græske domstole har pligt til at lægge de pågældende bestemmelser til grund ved afgørelse af tvister, der er indbragt for dem?

2) Har de nævnte bestemmelser forrang for de herimod stridende bestemmelser i lov nr. 1386/1983, som indebærer en fravigelse af de øvrige græske bestemmelser, der regulerer tilsvarende forhold i relation til aktieselskaber, idet loven — hvorved sagsøgte 2, den af staten kontrollerede organisation 'Organismos

Anasygkrotiseos Epicheiriseon', blev oprettet — trådte i kraft den 8. august 1983, navnlig med henblik på finansiel sanering af virksomheder?«

17 Hvad nærmere angår hovedsagens faktiske omstændigheder, de relevante bestemmelser og indlæggene for Domstolen henvises til retsmøderapporten. Disse omstændigheder omtales derfor kun i det følgende i det omfang, det er nødvendigt for forståelsen af Domstolens argumentation.

18 Indledningsvis bemærkes, at visse af de argumenter, parterne i hovedsagen har fremført for Domstolen, vedrører problemer, der ikke er omfattet af de præjudicielle spørgsmål. Det drejer sig navnlig om spørgsmålet, om borgere, der for de nationale domstole påberåber sig rettigheder på grundlag af en fællesskabsretlig bestemmelse, er undergivet et generelt retligt princip om, at de skal have en legitim interesse i at påberåbe sig en retsregel, idet deres krav ellers er udtryk for en fordrejning eller et misbrug, og spørgsmålet, om Fællesskabet har kompetence til at udstede generelle retsregler om konkurs og andre procedurer med henblik på samlet fyldestgørelse af kreditorerne.

19 Ifølge kompetencefordelingen i præjudicielle sager, jf. artikel 177, tilkommer det alene den nationale ret at tage stilling til, om sådanne argumenter er relevante, og i påkommende tilfælde endnu en gang at indbringe sagen for Domstolen, hvis retten finder det nødvendigt at indhente yderligere støtte til fortolkning af fællesskabsretten for at træffe afgørelse i sagen (jf. bl.a. dom af 3.10.1985, sag 311/84, CBEM, Sml. s. 3261, præmis 10). Det er således ufornødent, at Domstolen tager stilling til de nævnte argumenter.

20 Den forelæggende ret ønsker med de præjudicielle spørgsmål i det væsentlige at få oplyst, om bestemmelserne i andet direktiv er til hinder for, at et selskabs kapital forhøjes i henhold til en lov om finansiel sanering af virksomheder, uden at generalforsamlingen har givet tilladelse hertil, og uden at der er indrømmet de hidtidige aktionærer en fortegningsret.

21 Retten har i denne forbindelse i første række rejst spørgsmålet, om direktivets artikel 25, stk. 1, og artikel 29, stk. 1, har direkte virkning. Den har dernæst spurgt, om disse bestemmelser har forrang for en lov om rekonstruering og sanering af virksomheder som lov nr. 1386/1983.

22 Det fremgår af forelæggelsesdommen, at det andet spørgsmål ikke vedrører princippet om fællesskabsrettens forrang som sådant. Den forelæggende ret har således bemærket, at den primære og afledte fællesskabsret er en integrerende del af national græsk ret og har forrang for enhver herimod stridende lovbestemmelse. Retten ønsker med det andet spørgsmål snarere at få afklaret, om direktivbestemmelserne finder anvendelse i et tilfælde som det i hovedsagen omhandlede, hvor der er tale om finansiel sanering af en virksomhed gennem et offentligt organ som OAE.

23 Det sidste spørgsmål skal besvares først. Hvis direktivet ikke finder anvendelse på en særlig procedure for sanering af virksomheder som den i hovedsagen omhandlede, er der nemlig ingen grund til at tage stilling til det første præjudicielle spørgsmål om den direkte virkning af artikel 25, stk. 1, og artikel 29, stk. 1.

Andet direktivs anvendelsesområde

24 De sagsøgte i hovedsagen har i deres indlæg for Domstolen gjort gældende, at andet direktiv ikke finder anvendelse på offentlige foranstaltninger — som de i lov nr. 1386/1983 omhandlede — i forbindelse med sanering eller afvikling af virksomheder.

25 Der skal først tages stilling til de af OAE fremførte argumenter. Organisationen har anført, at andet direktiv ikke finder anvendelse i det foreliggende tilfælde, da direktivet vedrører et andet retligt område end det, der er reguleret i lov nr. 1386/1983. OAE har nærmere gjort gældende, at andet direktiv henhører under selskabsretten, mens nationale regler som de i lov nr. 1386/1983 indeholdte hen-

hører under reglerne om sanering og genopretning af virksomheder og er beslægtet med procedurerne for samlet fyldestgørelse af kreditorer såsom konkurs. OAE har herved anført, at sådanne regler ikke vedrører et selskabs normale funktion og forholdet mellem aktionærerne, men skal tjene kreditorernes interesser ved hjælp af samlede tvangsfuldbyrdelsesforanstaltninger.

26 Domstolen har udtrykkeligt forkastet denne argumentation i sin dom af 30. maj 1991 (forenede sager C-19/90 og C-20/90, Karella og Karellas, Sml. I, s. 2691).

27 Domstolen udtalte således i dommens præmis 30, at formålet med andet direktiv er at sikre hensynet til selskabsdeltagernes og tredjemands rettigheder, navnlig i forbindelse med stiftelse af et selskab og forhøjelse og nedsættelse af dets kapital. For at denne garanti kan være effektiv, skal den gælde for selskabsdeltagerne, så længe selskabet fortsætter med at eksistere med sin egen struktur. Selv om direktivet ikke er til hinder for, at der træffes tvangsfuldbyrdelsesforanstaltninger og navnlig iværksættes afviklingsordninger, som indebærer, at selskabet sættes under tvungen administration for at beskytte kreditorernes rettigheder, er forholdet ikke desto mindre det, at direktivet fortsat finder anvendelse, så længe selskabets aktionærer og normale organer ikke er blevet frataget rådigheden. Dette gælder utvivlsomt også, når der blot er tale om en saneringsordning, der indebærer, at offentlige organer eller private selskaber træder til, når selskabsdeltagernes ret til kapitalen og indflydelse på selskabets beslutninger kan blive berørt.

28 Andet direktiv finder således anvendelse, så længe selskabet fortsætter med at eksistere med sin egen struktur, selv om selskabet bliver underlagt en rekonstrueringsordning som den, der er hjemlet i lov nr. 1386/1983.

29 Desuden bemærkes, at selv om OAE's midlertidige administration kan munde ud i den særlige afviklingsprocedure, der er nævnt i artikel 9 i lov nr. 1386/1983, er afvikling af selskaber ved hjælp af tvangsfuldbyrdelsesforanstaltninger ikke et af formålene med OAE, således som disse er kommet til udtryk i lovens artikel 2,

stk. 2. Det er tværtimod udtrykkelig bestemt [jf. litra a)], at OAE har til formål at bidrage til landets sociale og økonomiske udvikling gennem finansiel sanering af virksomheder i overensstemmelse med lovens bestemmelser.

30 Der skal dernæst tages stilling til de argumenter, der er fremført af de andre sagsøgte i hovedsagen. Disse har gjort gældende, at andet direktiv ikke vedrører de særlige situationer, der er omhandlet i lov nr. 1386/1983. Efter deres opfattelse regulerer loven ikke generelt forhøjelser af aktieselskabers kapital, men giver derimod hjemmel for særlige foranstaltninger med henblik på at sikre videreførelsen af selskaber, der på grund af deres betydelige gældsættelse ikke længere kan fungere normalt, og som har en særlig betydning for samfundsøkonomien. De har desuden anført, at disse særlige foranstaltninger er nødvendige for at undgå uro på arbejdsmarkedet som følge af kollektive afskedigelser.

31 Der skal herved i første række henvises til, at Domstolen ligeledes forkastede en sådan argumentation i sin dom af 30. maj 1991, jf. ovenfor, navnlig i dommens præmis 25-28.

32 Ifølge dommen har andet direktiv i overensstemmelse med traktatens artikel 54, stk. 3, litra g), til formål at samordne de garantier, som kræves i medlemsstaterne af de i traktatens artikel 58, stk. 2, nævnte selskaber, for at gøre disse garantier lige byrdefulde og beskytte såvel selskabsdeltagernes som tredjemands interesser. Formålet med andet direktiv er således at sikre et mindstemål af beskyttelse af aktionærer i samtlige medlemsstater.

33 Dette formål ville blive bragt alvorligt i fare, hvis medlemsstaterne kunne fravige direktivets bestemmelser ved at opretholde bestemmelser — uanset om disse betegnes som specielle bestemmelser eller undtagelsesbestemmelser — som hjemler mu-

lighed for, at der administrativt og uden generalforsamlingsbeslutning kan vedtages en forhøjelse af selskabskapitalen, og som ikke sikrer aktionærerne en fortegningsret til de nye aktier.

34 Dette betyder imidlertid ikke, at medlemsstaterne efter fællesskabsretten er afskåret fra at fravige de pågældende bestemmelser under alle omstændigheder. Fællesskabslovgiver har nemlig givet hjemmel til såvel nogle bestemte undtagelser som nogle fremgangsmåder, der kan føre til sådanne undtagelser, med henblik på at beskytte visse vitale interesser for medlemsstaterne, som ellers kunne blive berørt i ganske særlige situationer. Som eksempel herpå kan nævnes direktivets artikel 19, stk. 2 og 3, artikel 40, stk. 2, artikel 41, stk. 2, og artikel 43, stk. 2.

35 Det bemærkes i denne forbindelse, at hverken EØF-traktaten eller andet direktiv selv indeholder nogen bestemmelse, som giver medlemsstaterne mulighed for at fravige direktivets artikel 25, stk. 1, og artikel 29, stk. 1, i krisesituationer. Tværtimod bestemmes det udtrykkeligt i direktivets artikel 17, stk. 1, at generalforsamlingen i tilfælde af betydelige tab på den tegnede kapital skal indkaldes inden for en frist, som fastsættes i medlemsstaternes lovgivninger, for at undersøge, om selskabet skal opløses, eller om andre foranstaltninger skal træffes. Bestemmelsen bekræfter således den beslutningskompetence for generalforsamlingen, som er fastslået i artikel 25, stk. 1, endog i tilfælde, hvor det pågældende selskab er i alvorlige økonomiske vanskeligheder, og den åbner ingen mulighed for at fravige aktionærernes fortegningsret i henhold til artikel 29, stk. 1.

36 Bestemmelserne i andet direktiv, navnlig artikel 25, stk. 1, og artikel 29, stk. 1, finder derfor anvendelse på foranstaltninger til sanering af virksomheder som de i lov nr. 1386/1983 omhandlede.

37 Svaret til den forelæggende ret må herefter være, at bestemmelserne i artikel 25, stk. 1, og artikel 29, stk. 1, i andet direktiv skal fortolkes således, at de er til hinder for, at der anvendes regler, hvorefter der — med henblik på sanering og

fortsat drift af virksomheder, som har særlig betydning for samfundsøkonomien i en medlemsstat, og som på grund af deres gældsættelse befinder sig i en kritisk situation — administrativt og uden generalforsamlingsbeslutning kan træffes beslutning om forhøjelse af selskabskapitalen, og hvorefter det administrativt kan besluttes at udstede nye aktier, uden at der indrømmes aktionærerne en fortegningsret hertil i forhold til den del af kapitalen, som deres aktier repræsenterer.

Den direkte virkning af artikel 25, stk. 1, og artikel 29, stk. 1, i andet direktiv

38 Som fastslået af Domstolen i dommen af 30. maj 1991, jf. ovenfor, kan artikel 25, stk. 1, i andet direktiv påberåbes af borgerne ved de nationale retsinstanser over for de offentlige myndigheder.

39 Hvad angår direktivets artikel 29, stk. 1, bemærkes, at bestemmelsens ordlyd er klar og præcis, og at den indeholder en ubetinget regel om, at ved enhver forhøjelse af den tegnede kapital, der sker ved indskud i kontanter, skal aktierne fortrinsvis tilbydes aktionærerne i forhold til den del af kapitalen, som deres aktier repræsenterer.

40 Bestemmelsens ubetingede karakter ændres ikke af bestemmelserne i artikel 29, stk. 4, i andet direktiv. I henhold til dette stykke kan generalforsamlingen på visse nøje fastlagte betingelser beslutte at ophæve eller begrænse aktionærernes fortegningsret. Denne konkrete undtagelse giver ikke medlemsstaterne nogen mulighed for at opstille andre undtagelser fra denne fortegningsret end den, som har udtrykkelig hjemmel i bestemmelsen.

41 Det samme gælder for artikel 29, stk. 5, i andet direktiv, hvorefter lovgivningen i en medlemsstat kan bestemme, at vedtægterne, stiftelsesoverenskomsten eller generalforsamlingen kan give bemyndigelse til at ophæve eller begrænse fortegningsret-

ten til det af selskabets organer, der er berettiget til at træffe afgørelse om forhøjelse af den tegnede kapital inden for grænserne af den »autoriserede« kapital.

42 Det samme er tilfældet for så vidt angår artikel 41, stk. 1, i andet direktiv, hvorefter medlemsstaterne kan fravige artikel 29, i det omfang det er nødvendigt for at fremme deltagelse i virksomhedens kapital for arbejdstagere eller andre persongrupper, der er fastsat i den nationale lovgivning. Denne undtagelse er ligeledes nøje begrænset til det nævnte tilfælde.

43 Svaret til den forelæggende ret må herefter være, at såvel artikel 25, stk. 1, som artikel 29, stk. 1, i andet direktiv kan påberåbes af borgerne ved de nationale domstole over for de offentlige myndigheder.

Sagens omkostninger

44 De udgifter, der er afholdt af den græske regering og af Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN

vedrørende de spørgsmål, der er forelagt af Polymeles Protodikeio, Athen, ved dom af 2. oktober 1989, for ret:

Bestemmelserne i artikel 25, stk. 1, og artikel 29, stk. 1, i Rådets andet direktiv 77/91/EØF af 13. december 1976 om samordning af de garantier, der kræves i medlemsstaterne af de i artikel 58, stk. 2, i traktaten nævnte selskaber til beskyttelse af såvel selskabsdeltagernes som tredjemands interesser, for så vidt angår stiftelsen af aktieselskabet samt bevarelse af og ændringer i dets kapital, med det formål at gøre disse garantier lige byrdefulde, skal fortolkes således, at:

1) De er til hinder for, at der anvendes regler, hvorefter der — med henblik på sanering og fortsat drift af virksomheder, som har særlig betydning for samfundsøkonomien i en medlemsstat, og som på grund af deres gældsættelse befinder sig i en kritisk situation — administrativt og uden generalforsamlingsbeslutning kan træffes beslutning om forhøjelse af selskabskapitalen, og hvorefter det administrativt kan besluttes at udstede nye aktier, uden at der indrømmes aktionærerne en fortegningsret hertil i forhold til den del af kapitalen, som deres aktier repræsenterer.

2) De kan påberåbes af borgerne ved de nationale domstole over for de offentlige myndigheder.

Due Joliet Kapteyn

Mancini Kakouris Rodríguez Iglesias Díez de Velasco

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 24. marts 1992.

J.-G. Giraud
Justitssekretær

O. Due
Præsident